

“I ba raddau mae defnyddio matrices cwestiwn yn effeithio ar ansawdd y siarad?”

Gall cwestiynu fod yn derm a briodolir i berson sy'n “frwdfrydig neu'n awyddus i ymchwiliadau athronyddol neu ymchwiliadau eraill; ysgogi meddwl effro a chwestiynu yn ddeallusol” (Collins, 2020). Mae datblygu'r priodoleddau hyn yn cael ei annog gan Lywodraeth Cymru (2020a) gan ei bod yn elfen hanfodol o fod yn ddysgwr galluog uchelgeisiol sy'n un o bedwar diben Cwricwlwm Cymru 2022. Mae'r diffiniad o gwestiwn yn newid yn ddibynol ar y lleoliad fel yn lleoliad asesiad crynol fel arholiad pwrpas y cwestiwn yw profi gallu neu wybodaeth unigolyn (Geiriadur Caergrawnt, 2020). Yn y cyfamser, cwestiwn y tu allan i'r gosodiad hwn yw “brawddeg neu ymadrodd i ddarganfod gwybodaeth” (ibid). Mae Volger (2008) yn tynnu sylw y byddai'n heriol dychmygu ystafell ddosbarth lle nad yw'r ymarferydd yn gofyn cwestiynau. Gallai hyn fod oherwydd bod yr athrawon yn gofyn tua 300-400 o gwestiynau o fewn un diwrnod ysgol (ibid). Mae Black (2001) yn nodi bod cwestiynau'n cael eu defnyddio i werthuso dysgu disgyblion ac adolygu a chrynhof gwersi. Credir, trwy gwestiynu, y gall dysgwyr gael eu cymell a datblygu eu sgiliau meddwl (ibid).

Mae yna lawer o strwythurau a thacsonomeg sy'n gysylltiedig â chwestiynu y gellir eu gweithredu yn yr ystafell ddosbarth, un enghraifft o dacsonomeg sy'n amlwg o fewn addysg yw tacsonomeg Bloom. Cyn y gweithredu a'r diwygio a ddeilliodd o dacsonomeg Bloom, byddai athrawon yn aml yn gofyn cwestiynau heb ystyried yn gyntaf y math o gwestiwn y maent yn ei ofyn (Raisch, Hunt a Lansley, 2010). Mae tacsonomeg Bloom yn darparu strwythur i'w holi gan ganiatáu i'r athro / athrawes feddwl am y cwestiynau sy'n cael eu gofyn (ibid). Dilynodd tacsonomeg wreiddiol Bloom y strwythur canlynol – atgofio gwybodaeth, deall, cymhwyso, dadansoddi, synthesis a gwerthuso (Bloom et al. 1956). Ystyriwyd mai cwestiynau yn seiliedig ar werthuso oedd y cwestiynau meddwl uwch a meddwl beirniadol tra penderfynwyd mai cofio ffeithiau a gwybodaeth oedd y cwestiynau meddwl is (Raisch, Hunt a Lansley, 2010). Yn 2001 adolygodd grŵp o weithwyr proffesiynol gan gynnwys ymchwilwyr, seicolegwyr gwybyddol a damcaniaethwyr cwricwlwm tacsonomeg Bloom (Armstrong, 2020). Dilynodd y tacsonomeg ddiwygiedig strwythur newydd a oedd yn cynnwys cofio, deall, cymhwyso, dadansoddi, gwerthuso a chreu (ibid). Pan ddefnyddir tacsonomeg Bloom yn yr ystafell ddosbarth, herir sgiliau meddwl sydd eu hangen oherwydd trwy'r her gall dysgwyr dyfu a dysgu (Conklin, 2009). Fodd bynnag, mae Well a Kinchele (2004) o'r farn bod y tacsonomeg yn anhyblyg lle nad oes llawer o ddysgwyr yn dechrau ar y gwaelod.